

De schepping volgens de Koran

John van Schaik, 2008

Verschenen in *In Beweging* (najaar 2010)

‘Wees!’

Allah schept door het Woord. Wanneer Allah zegt ‘Wees’, dan is het er (6:73). Het scheppen wordt in de Koran beschreven als het scheiden van een reeds bestaande oermassa. Allah schept niet uit het niets, zoals het christendom leert. Het scheppen uit het niets schept (*creatio ex nihilo*) is een ‘uitvinding’ van de kerkvaders. Dat is niet gebaseerd op Genesis want daarin staat: ‘Sinds het begin is God schepper van de hemelen en de aarde. De aarde is woest en vormloos geweest’ (Naardense Bijbelvertaling). Er is reeds een ‘woeste en vormloze’ aarde voordat God gaat scheppen. De Koran zegt dat deze ongeordende oermassa aanvankelijk bestaat uit een gasvormige massa, een damp of ‘rook’:

Hij wendde zich tot de hemel die rook was en Hij zei ertegen en tegen de aarde: ‘komt goedschiks of kwaadschiks’. Zij zeiden beide: ‘Wij komen goedschiks’. Toen voltooidde Hij ze in twee dagen als zeven hemelen en openbaarde in elke hemel wat de ordering ervan was. (41:11-12)

In deze twee dagen scheidt Allah de hemelen en de aarde:

De hemelen en aarde (waren) een samenhangende massa. Wij hebben ze toen van elkaar gescheiden... Wij hebben de hemel tot een beschermend dak gemaakt ... en de dag en de nacht, de zon en de maan geschapen. (6:30-33)

Nadat de hemelen en de aarde van elkaar gescheiden zijn, gaat Allah de hemelen ordenen tot zeven hemelen Hij bevolkt ze met engelen. Hij ‘maakte’ de engelen (35:1) en plaatste hen in de hemelen om God te loven en de mens te dienen. Allah schept de hemelen en de aarde in zes dagen. Althans zo wordt het in de Leemhuis vertaling van de Koran vertaald:

Hij is het die de hemelen en de aarde en wat er tussen beide is in zes dagen geschapen heeft en die zich toen op de troon vestigde, Hij is de Erbarmer. (25:59)

Het arabische *ayyaam* betekent eigenlijk niet dag, maar periode, fase of tijdsspanne. De schepping heeft zich in zes tijdperken voltrokken en in het zevende tijdperk (‘dag’) zette Allah zich op zijn troon.

De aarde

Nadat God de hemelen en de aarde heeft gescheiden, is er lucht en aarde. En water. Al het levende op de aarde is gemaakt uit ‘water’. Het leven op de aarde heeft God uit het water geschapen dat uit de hemel neerdaalt: frisse groene planten, opeengepakte zaadkorrels, palmen, laaghangende dadelrossen (6:99) en nog veel meer moois. Allah heeft alle dieren ‘uit water geschapen’. Hij heeft alle dingen geschapen:

Heb jij niet gezien dat God geprezen wordt door wie er in de hemelen en op de aarde zijn en ook door de vogels met uitgespreide vleugels? Dan zie je de regen ertussenuit komen. En Hij laat uit de hemel bergen neerdalen waarin hagel is en Hij treft daarmee wie Hij wil en wendt het af van wie Hij wil ... God keert de nacht en de dag om ...God heeft ieder dier uit water geschapen. (24:43-45)

Volgens de Koran is de schepping niet ooit in een ver verleden geschapen, maar de schepping voltrekt zich nog steeds. Ieder moment wordt de schepping opnieuw geschapen: ‘God voorziet ruimschoots in het levensonderhoud voor wie Hij wil en ook met mate’ (29:60). Ieder

nieuw geboren mens is door Allah geschapen. God schiept de schaduwen, de onderkomens, de kledingstukken etc. Zo bewijst God zijn genade (16:81).

De mens

Na de schepping van de hemelen en de aarde en alles wat daarop is, begint God aan de schepping van de mens. De gehele schepping is dienstbaar gemaakt aan de mens (13:32). God heeft de mens uit één wezen geschapen (6:95). Adam en Eva worden gevormd uit de aarde (18:37), uit leem (23:12), uit een druppel (18:4) en Allah 'blies hem iets van Zijn geest in' (32:9):

Wij hebben de mens toch uit een extract van klei geschapen. Daarna maakten Wij hem tot een druppel in een solide verblijfplaats. Daarna schiepen Wij de druppel tot een bloedklonter, dan schiepen Wij de bloedklonter tot een vleesklomp, dan schiepen Wij de vleesklomp tot gebeente en dan bedekten Wij het gebeente met vlees. Daarna lieten Wij het als een nieuwe schepping ontstaan. (23:12-14).

Dit behoeft enige uitleg. De tekst volgt hier de menselijke conceptie. 'Druppel' kan ook vertaald worden met 'levenskiem'. De levenskiem wordt met klei samengevoegd in de 'solide verblijfplaats'. Dat is de baarmoeder. Iedere conceptie vindt plaats in de baarmoeder van de vrouw. De baby groeit in de baarmoeder (bloedklonter, vleesklomp, gebeente, vlees) om tenslotte als 'een nieuwe schepping' te ontstaan. Die nieuwe schepping verwijst naar het inblazen van de geest. Deze mikrokosmische geboorte van ieder mens is analoog aan de schepping van de mens in het paradijs. Dat is de makrokosmische schepping. De 'solide verblijfplaats' staat dan voor het paradijs als een soort kosmische baarmoeder. Dat is minder vreemd dan het lijkt want de woorden *rahman* (Barmhartige) en *rahiem* (Erbarmert), die voorkomen in de *bismillah*, zijn beide verwant aan het woord *rahem* dat baarmoeder betekent. De gehele schepping en ieder mens komen als het ware uit voort de baarmoeder van Allah.

Géén erfzonde

De mens is op aarde de plaatsvervanger van God. De mens is hoger dan alle engelen omdat hij alle namen van de schepselen kent. De engelen maken bezwaar tegen deze verheffing van de mens omdat de mens verderf zal brengen en bloed zal vergieten (2:30). Maar God gebiedt de engelen om voor Adam te buigen. Alle engelen doen dit behalve Iblis (2:30-34). Allah zegt tegen Adam en Eva:

Adam, jij en je echtgenote mogen de tuin bewonen en jullie mogen ervan in overvloed eten ..., maar jullie mogen deze boom niet naderen, want dan behoren jullie tot de onrechtplegers'. (2:35)

Wat die boom precies is wordt in de Koran niet nader aangegeven. Iblis (Satan) verleidt echter Adam en Eva om van die boom te eten (20:120). Daarop moeten Adam en Eva het paradijs verlaten, maar toch is God hen genadig (20:123). De Islam kent wél de oerzonde van Adam en Eva, maar niet het leerstuk van de erfzonde. De leer van de erfzonde komt in de bijbel niet voor, maar is bedacht door kerkvader Augustinus (354-430). Op aarde moet de mens de weg naar God weer terugvinden:

Daalt beiden er tezamen uit af – elkaar tot vijand. Als er dan van Mij een leidraad komt, dan zal wie Mijn leidraad navolgt niet dwalen en niet ongelukkig zijn. Maar wie zich van Mijn vermaning afwendt die zal een benauwd leven leiden. (20:123-124)

De mens heeft op aarde dus de vrijheid om de leidraad te volgen of niet. Net als iedere religie kent ook de islam de spanning tussen de menselijke vrije wil en de goddelijke Almacht. De leidraad is uiteraard de Koran (en de profeten). Het al dan niet volgen van de leidraad heeft gevolgen bij het eindoordeel aan het einde der tijden, wanneer de mens geoordeeld zal

worden. De val uit het paradijs en het leven op aarde worden beschouwd als een ‘beproeving’: blijft de mens trouw aan Allah of volgt hij zijn begeerten? Alleen de rechtvaardigen zullen opgenomen worden in ‘de nieuwe schepping’ (32:10). Dat is het paradijs, de ‘tuinen der gelukzaligheid’ (52:17).

Allah Pantokrator

Allah is volgens de Koran de ‘Albeheerser’ – de Pantokrator (13:16 *passim*). Ook Paulus (2 Kor.6:18) en Johannes in de *Apocalypse* (onder meer 1:8) noemen God Albeheerser. Allah is de ‘voogd’ over Zijn schepping (39:62). Hij is de ‘Heer der hemelbewoners’ (soera 1, *passim*) en de ‘Heer van de hemelen en de aarde’ (2:107, *passim*). Allah is de grondlegger van de hemelen en de aarde (6:14) en Hij omvat alle dingen (4:126). Allah schept wat Hij wil, want Hij is almachtig (5:120):

Hem behoort wat er in de hemelen is, wat er op de aarde is, wat er tussen beide is en wat er onder de grond is (20:6).

Allah de barmhartige

In Zijn scheppingact toont Allah zich als een transcendente God (Almachtig) en als een immanente God (Albeheerser). Allah is voortdurend en actueel betrokken op zijn schepping. Bij iedere gebeurtenis in de natuur en bij iedere handeling van de mens is Allah aanwezig. In de voortdurende actuele aanwezigheid toont Allah zich aan de ene kant als degene die alles beschikt (predestinatie), maar aan de andere kant toont Allah zich juist in zijn actuele aanwezigheid als de barmhartige. Als er in de Koran één eigenschap aan God wordt toegeschreven is het wel Zijn barmhartigheid. Telkens weer wordt dit benadrukt:

God houdt de hemelen en de aarde vast, zodat zij niet vergaan; als zij zouden vergaan, dan zou niemand behalve Hij hen kunnen vasthouden. Hij is zachtmoedig en vergevend. (35:41)

Lof zij God van wie is wat er in de hemelen en wat er op de aarde is en Hem zij lof in het hiernamaals; Hij is de wijze, de welingelichte. Hij kent wat er in de aarde gaat en wat eruit komt, wat er uit de hemel afdaalt en wat erin opstijgt; Hij is de barmhartige, de vergevende. (34:1-2)

Het scheppen, het in standhouden, de voortdurende actuele aanwezigheid van Allah en Zijn eindoordeel zijn vol barmhartigheid. Daarom wordt iedere soera begonnen met het bismillahi: *bismillahi r-rahmani r-rahm*. Dat is: ‘In de naam van God, de Erbarmer, de Barmhartige’.

John van Schaik